

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Filipa Dienstbiera a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **A. V.**, zastoupen JUDr. Bc. Milanem Čmelíkem, advokátem se sídlem Lidická 405/3, Jablonec nad Nisou, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 6. 2017, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 18. 4. 2019, č. j. 60 Ad 10/2018 - 53,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodnutím zde dne 15. 3. 2017, č. j. X, zamítla žádost žalobce o invalidní důchod z důvodu nesplnění podmínek § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Podle § 39 odst. 1 tohoto zákona je pojištěnec invalidní, pokud z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %. Pracovní schopnost žalobce však v důsledku jeho dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu poklesla jen o 20 %.

[2] Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí námitky, kterými zpochybnil posouzení svého zdravotního stavu, resp. závěr posudkové lékařky ze dne 8. 3. 2017. Žalovaná v záhlaví specifikovaným rozhodnutím námitky zamítla. Vyšla přitom z posudku o invaliditě ze dne 25. 5. 2017 provedeného posudkovou lékařskou službou žalované, ze kterého vyplývá, že u žalobce byl zjištěn chronický vertebrogenní algický syndrom celé páteře bez neurologického deficitu, susp. syndrom karpálního tunelu oboustranně, cervikobrachiální syndrom bez funkčního postižení, plochonoží a močový písek v anamnéze. Bylo konstatováno, že žalobce není invalidní podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho pracovní schopnost pouze o 20 %.

II. Rozsudek krajského soudu

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí o námitkách žalobu, neboť nesouhlasil s posouzením svého zdravotního stavu. Uvedl, že z nových lékařských zpráv (MUDr. D. z urologie, lékařské zprávy z lázní Košumberk, MUDr. M. V. z neurologie, MUDr. R. z neurologické ambulance, dle rentgenu páteře a nohou a zprávy o vyšetření z Laboratoře pohybu) vyplývá, že závěr posudkového lékaře je chybný.

[4] Krajský soud doplnil posouzení zdravotního stavu žalobce posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Ústí nad Labem, ze dne ze dne 26. 2. 2019, z něhož vyplynulo, že žalobce nebyl k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované invalidní.

[5] K nesouhlasu žalobce se složením posudkové komise (komise se skládala z posudkové lékařky jako předsedkyně komise, odborné lékařky z oboru interního lékařství, revmatologie a tajemnice posudkové komise) soud uvedl, že účast odborné lékařky z oboru interního lékařství, revmatologie nepředstavovala porušení zákonných požadavků na složení posudkové komise. Nelze rovněž pominout, že členem posudkové komise není jen odborný lékař, ale také posudkový lékař jako její předseda, který také posuzuje zdravotní stav posuzovaného dle vymezených posudkových kritérií. Jak plyne z obsahu posudku, posudková komise posuzovala žalobcův zdravotní stav komplexně, zabývala se rozhodujícími lékařskými nálezy z různých lékařských oborů, jejich obsah hodnotila a na základě toho přesvědčivě určila rozhodující příčinu žalobcova dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu podle § 2 odst. 1 vyhlášky č. 359/2009 Sb.

[6] Posudková komise měla pro posouzení zdravotního stavu žalobce dostatek podkladů. Žalobcem popisované zdravotní potíže (bolesti a opichy páteře, potíže s horními končetinami, pohybové potíže) navíc byly zachyceny v hodnocených odborných lékařských nálezech a posudková komise je postihla v rámci shrnutí diagnózy a posudkových závěrů.

[7] Krajský soud potvrdil závěr žalované, že se u žalobce nejedná o invaliditu ve smyslu § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, a proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

III. Důvody kasační stížnosti a vyjádření žalované

[8] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

[9] První okruh kasační argumentace se týká nepřítomnosti specializovaného odborníka při jednání posudkové komise. Stěžovatel s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2015, č. j. 6 Ads 166/2014 - 30 zdůraznil, že k objektivnímu vyhodnocení jeho potíží byla nutná účast specializovaného odborníka – neurologa. Polytopní vertebrogenní syndrom páteře na terénu poruchy statiky a dynamiky páteře není běžnou poruchou, kterou by mohl řádným způsobem vyhodnotit revmatolog s úplně odlišnou specializací. Stěžovatel odkázal na do spisu založené CD a komplexní zprávu z vyšetření Diers ze dne 20. 7. 2017, jejíž závěr zní: *Vyšetření Diers a pedoscan ukazuje posun těžiště těla směrem vzad o 36 mm (!) a zároveň nadměrné zatížení v oblasti přednoží, což může způsobovat smykové přetížení v oblasti Lp. nejvíce v oblasti segmentu L3-L4 (vrchol lordozy), a s tím související klinický obraz.* Krajský soud závěry této zprávy vůbec nezmínil, v této části je napadený rozsudek nepřezkoumatelný. Uvedená zpráva vyvrací „běžnost“ obtíží žalobce a je relevantním důkazem prokazujícím jeho potíže ze subjektivní i objektivní stránky. Zároveň prokazuje závažný neurologický deficit, který by mohl potvrdit (nebo vyvrátit) specializovaný odborník. Jen ten by mohl odborně zhodnotit 3 D rentgeny páteře a objektivně predikovat možnost či nemožnost pracovního zařazení stěžovatele. Z lékařských zpráv (například zpráva z Neurologické ambulance ze dne 31. 7. 2017) vyplývá, že stěžovatel trpí trvalými bolestmi, není schopen delší chůze, a to objektivně v důsledku poruchy statiky a dynamiky páteře. Dle EMG nelze navíc vyloučit chronickou radikulopatii, nelze očekávat zlepšení zdravotního stavu. I s ohledem na lékařskou dokumentaci je zřejmé, že závažnost jeho obtíží nemohl kvalifikovaným způsobem zhodnotit revmatolog.

[10] Zadruhé stěžovatel namítá absenci řádného odůvodnění (nepřezkoumatelnost) napadeného rozsudku, neboť v něm chybí vlastní skutkové i právní závěry soudu. Krajský soud totiž nekriticky převzal závěry posudkové komise (dle názoru žalobce nesprávně složené), které nepodrobil vlastní analýze a nekonfrontoval je s dalším důkazním materiálem založeným ve spisu (například shora zmíněné 3 D rentgeny a vyšetření Diers či zprávy z neurologické ambulance).

[11] Zatřetí stěžovatel odmítl názor soudu, že delší časový odstup vypracování posudku od data vydání rozhodnutí správního orgánu byl způsoben procesním postupem stěžovatele. Průtahy v řízení u Okresního soudu v Liberci, který měl vyslovit svoji věcnou nepřislušnost bez zbytečných průtahů, tedy nemohou být hodnoceny v neprospěch stěžovatele.

[12] Žalovaná ve svém vyjádření obsáhle zopakovala odůvodnění napadeného rozsudku. K třetí kasační námitce poznamenala, že stěžovatele v přezkoumávaném rozhodnutí poučila, že žalobu proti tomuto rozhodnutí může podat u věcně a místně příslušného soudu dle § 7 odst. 1 a 3 s. ř. s. Pokud stěžovatel nejprve podal žalobu věcně nepřislušnému soudu, sám si způsobil průtahy v řízení. Žalovaná nemá výhrady k posouzení zdravotního stavu soudem, a proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná.

[14] Kasační stížnost není důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud se předně zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], neboť se jedná o vadu svojí povahou tak závažnou, že se jí musí zabývat z úřední povinnosti i bez návrhu stěžovatelky (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.). Dospěl přitom k závěru, že napadený rozsudek splňuje kritéria přezkoumatelnosti. Soud se vypořádal s podstatou žalobní argumentace a dostatečně vysvětlil, proč ji nepovažuje za důvodnou.

[16] Předmětem přezkumu je v posuzované věci rozhodnutí o nepřiznání invalidního důchodu z důvodu nesplnění podmínek stanovených v § 38 zákona o důchodovém pojištění (podle tohoto ustanovení „[p]ojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se a) invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku, nebo b) invalidním následkem pracovního úrazu“.)

[17] Správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod je závislé především na odborném lékařském posouzení. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, platí, že zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění a pro účely řízení o námitkách posuzuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, pokud napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě posudku okresní správy sociálního zabezpečení; za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise.

[18] Při přezkumu takového rozhodnutí soud neposuzuje věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá pak v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila. Jelikož žalovaná rozhoduje o nároku na invalidní důchod, případně o změně tohoto nároku či jeho odnětí v dvouinstančním řízení, jsou zejména na její rozhodnutí v námitkovém řízení kladeny nároky na jasnost, srozumitelnost a úplnost odůvodnění (viz rozsudek NSS ze dne 7. 9. 2011, č. j. 6 Ads 99/2011 – 43, nebo rozsudek ze dne 19. 6. 2013, č. j. 3 Ads 70/2012 – 14).

[19] Pokud jde o složení posudkové komise, § 16b odstavec 1 zákona č. 582/1991 Sb. stanoví, že „[p]osudkové komise ministerstva jsou nejméně tříčlenné. Předsedou posudkové komise může být jen lékař. Předseda posudkové komise a tajemník posudkové komise jsou vždy zaměstnanci zařazení k výkonu práce v ministerstvu; tajemník je členem posudkové komise. Dalšími členy posudkové komise jsou odborní lékaři jednotlivých klinických oborů.“ Podle odstavce 3 téhož ustanovení, „[p]sudkový lékař, který je předsedou posudkové komise ministerstva, řídí jednání této komise, určuje její konkrétní složení a rozhoduje o zařazení jednotlivých případů na pořad jednání komise“. Obsazení komise odbornými lékaři tedy závisí na úvaze předsedy, který na zasedání komise povolává lékaře potřebné odbornosti pro ten který projednávaný případ. Hodnocení nálezů odborných lékařů z hlediska dopadu na pracovní schopnost posuzované osoby je pak součástí oboru posudkového lékařství.

[20] Nejvyšší správní soud rovněž připomíná svůj rozsudek ze dne 30. 5. 2013, č. j. 4 Ads 93/2012 - 33, v němž uvedl, že „[s]pecifické postavení posudkových komisí spočívá právě v tom, že jsou nadány odbornou kompetencí v oblasti posudkového lékařství, což znamená, že jsou schopny z medicínského hlediska komplexně posoudit zdravotní stav účastníka řízení, neomezuji se jen na některé lékařské obory (...)“. Posudkové komise jsou kompetentní komplexně hodnotit zdravotní stav účastníků řízení na základě odborných lékařských zpráv, a v zásadě tedy nelze považovat za nutné, aby v komisi zasedali odborníci na konkrétní oblast medicíny, do níž spadají obtíže posuzovaného účastníka řízení.

[21] Krajský soud tedy správně konstatoval, že obsazení posudkové komise lékařem určité odbornosti pro jednotlivá onemocnění nepředepisuje žádný právní předpis. Komise však musí být schopna splnit účel svého zřízení, tedy kompetentně posoudit zdravotní stav a pracovní schopnost účastníka řízení.

[22] Námitka nesprávného odborného složení posudkové komise tak může být důvodná z pohledu splnění účelu komise, tedy zda posudek, vypracovaný komisí v tomto složení, je úplný, přesvědčivý a správný. Složení posudkové komise co do odbornosti obsazených lékařů úzce souvisí s medicínskými závěry o druhu a závažnosti onemocnění posuzovaného a v tomto směru nemá soud potřebné odborné znalosti. Nesprávné odborné složení posudkové komise se projeví v přesvědčivosti a úplnosti posudku a v tomto směru podléhá hodnocení soudem. Z posudku musí být zejména zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy. Dále v něm musí být uvedeno, zda zjištěné zdravotní postižení zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a pokud ano, v jakém rozsahu poklesla schopnost pracovní činnosti. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti pak musí posudek stanovit v závislosti na charakteru zdravotního postižení a podle jeho druhu a intenzity pomocí zařazení pod příslušnou kapitolu, oddíl a položku přílohy k vyhl. č. 359/2009 Sb. Současně musí být objasněno, proč posudková komise v rámci zde stanoveného rozpětí stanovila míru poklesu pracovní schopnosti v určité výši. Dále musí být uváženo i rozsah a závažnost dalšího nebo dalších zdravotních postižení pro možné zvýšení základního bodového ohodnocení (viz rozsudek NSS ze dne 14. 4. 2015, č. j. 6 Ads 166/2014 - 30).

[23] V nyní projednávaném případě zasedala posudková komise v zákonem předvídaném složení. Byla složena z předsedkyně – posudkové lékařky, z odborné lékařky v oboru interní lékařství, revmatologie a z tajemnice. Ve svém posudku ze dne 26. 2. 2019, který byl klíčovým podkladem pro rozhodnutí krajského soudu o žalobě, posudková komise plně akceptovala lékařské zprávy z oboru neurologie, o jejichž odbornosti nebylo pochyb (naopak na ně sám stěžovatel odkazoval). Vycházela ze stěžovatelem namítané zprávy z neurologického vyšetření MUDr. R. ze dne 31. 7. 2017, mezi zohledněnými podklady pro vypracování posudku uvedla rovněž zprávu ze dne 20. 7. 2017. Poznatky z lékařských zpráv z oboru neurologie plně začlenila do celkového hodnocení zdravotního stavu stěžovatele. Stěžovatelem tvrzené zdravotní obtíže nebyly zpochybněny, a neurologická diagnóza tedy nebyla sporná.

[24] Posudková komise tak měla dostatek podkladů pro vyhodnocení zdravotního stavu stěžovatele, na základě nichž mohla odborně posoudit, do jaké míry dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav způsobuje pokles pracovní schopnosti stěžovatele.

[25] Krajskému soudu tedy lze přisvědčit, že posudek posudkové komise splňuje kritéria úplnosti a přesvědčivosti, a není pochyb o jeho věcné správnosti. Odborné složení komise, resp. nepřítomnost neurologa, tak neměla na správnost posudku vliv. Stěžovatel ostatně ani konkrétně nenamítl, že by přítomnost neurologa, resp. jeho odborné zhodnocení příslušných lékařských zpráv či rentgenových snímků, mohlo vést k odlišným závěrům o poklesu jeho pracovní schopnosti. Krajský soud proto postupoval správně, pokud vycházel ze závěrů posudku, na jejichž základě žalobu jako nedůvodnou zamítl. Nelze mu přitom vytýkat, že věcné závěry posudku nepodrobil vlastní analýze, neboť to mu z hlediska nedostatku odborných znalostí nepřísluší.

[26] Stěžovatel dále zpochybnil závěr krajského soudu, že delší časový odstup vypracování posudku od data vydání napadeného rozhodnutí žalované byl způsoben jeho procesním postupem. Neuvedl však, jaký měla tato skutečnost vliv na hodnocení věci. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že pro věc je zcela irelevantní, jestli uvedený časový odstup byl způsoben nesprávným postupem stěžovatele, který podal žalobu k věcně nepřislušnému soudu, nebo tvrzenými průtahy před Okresním soudem v Liberci. Stěžovatel ani nenamítal, že by se jeho zdravotní stav v průběhu času nějakým způsobem změnil. Tuto námitku je proto nutno rovněž považovat za nedůvodnou.

V. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[27] Nejvyšší správní soud ze všech výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[28] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalované v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se jí náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. srpna 2019

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu